

Organisatie en werking van de fiscale opsporingsdiensten

Het Rekenhof heeft de organisatie en de werking van de fiscale opsporingsdiensten onderzocht. Deze diensten hebben als taak de fiscale controle- en invorderingsdiensten van documentatie te voorzien. Ze doen daartoe observaties en plaatsbezoeken bij de belastingplichtigen, waarvan ze een proces-verbaal met hun feitelijke vaststellingen opmaken. Die kunnen nuttig zijn voor de controlediensten of voor de selectie van de grondig te controleren dossiers. Net als de andere fiscale ambtenaren, beschikken de medewerkers van de opsporingsdiensten daartoe over de onderzoeks- en controlebevoegdheden die zijn vastgelegd in het Wetboek Inkomstenbelastingen 1992 (WIB 1992) en het Btw-Wetboek.

Bij de audit stonden drie onderzoeksvragen centraal:

- Is een aangepaste organisatiestructuur aanwezig en zijn de organisatorische voorwaarden vervuld voor een optimale werking van de fiscale opsporingsdiensten?
- Hoe worden de opsporingstaken beheerd en opgevolgd?
- Tot welke resultaten leiden de opsporingsacties?

Bijkomend heeft het Rekenhof de opmerkingen en aanbevelingen die het hierover in zijn audit uit februari 2006 formuleerde, getoetst aan de nieuwe administratieve structuren en werkmethodes die sindsdien operationeel zijn geworden.

Sinds 1 januari 2015 zijn de fiscale opsporingsdiensten (de vroegere NOD of Nationale Opsporingsdirectie) geïntegreerd in het nieuwe Nationaal Centrum Opsporingen (NCO). Dat bestaat uit een afdeling Opsporingen, die de traditionele, fysieke opsporingen doet en een afdeling E-audit die digitale gegevens analyseert.

Wat de organisatiestructuur betreft, stelt het Rekenhof vast dat het NCO te weinig personeel heeft. Dat geldt voornamelijk voor de afdeling E-audit, waar vooral informatica-technische competenties vereist zijn, en voor opsporingsagenten met een administratief niveau dat aangepast is aan de toegenomen complexiteit van de opsporingstaken. Bovendien is de gemiddelde leeftijd van het personeel hoog (54 jaar bij de afdeling Opsporingen). Het Rekenhof beveelt dan ook aan dringend het personeelskader te verjongen en te vervolledigen met opsporingsambtenaren met een voldoende hoog opleidingsniveau. Gelet op het toegenomen belang van de e-audits kan ook worden overwogen de specifieke loopbaan van de "federale functiecartografie" op de e-auditors toe te passen.

In vergelijking met 2006 is de informatica-uitrusting van de opsporingsdiensten gevoelig verbeterd. Specifiek de afdeling E-audit heeft echter nog nood aan performantere computers en betere opslagcapaciteit.

In tegenstelling tot vroeger worden de opsporingstaken nu voornamelijk centraal aangestuurd via *service level agreements* (SLA's) tussen het NCO en de opdrachtgevers (meestal andere fiscale administraties). Die maken het mogelijk gericht tewerk te gaan, rekening houdend met vastge-

stelde risico's en fraudemechanismen. Daardoor zijn de kwaliteit en het nut van het opsporingswerk duidelijk verhoogd, terwijl via de ELO's (*enquête locale* - lokaal onderzoek) ruimte wordt gelaten voor lokaal initiatief van de opsporingsagenten.

Wat het beheer en de opvolging betreft, kan de uitvoering van de opsporingstaken dankzij informaticatoepassingen individueel en globaal worden opgevolgd, met uitzondering van de e-audits. Het Rekenhof stelt echter vast dat het NCO de resultaten van de opsporingsdiensten hoofdzakelijk evalueert op het vlak van de doorlooptijden. *Key Performance Indicators* (KPI's) die oog hebben voor de kwaliteit van de opsporingstaken en voor het resultaat ervan ontbreken.

Tot slot heeft de directie van het NCO slechts een gedeeltelijk zicht op de uiteindelijke resultaten van de opsporingswerkzaamheden. Voor heel wat acties zijn de fiscale resultaten overigens niet of zeer moeilijk te meten omdat ze vaak pas jaren later bekend zijn. Bovendien hebben vele opsporingsacties voornamelijk een preventief of ontradend effect. Het Rekenhof kon enkel via een gevallenstudie nagaan tot welke effectieve belastingopbrengsten de vaststellingen van de opsporingsdiensten hebben geleid. Het besluit dat de resultaten grondig verschillen van opsporingsactie tot opsporingsactie. Vooral de goed begeleide e-audits bleken fiscaal productief. De e-auditors worden echter geconfronteerd met een aantal technische knelpunten die een dringende oplossing vergen.